

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z Nr

16923

1. Obiekt

2030/1

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY p.w. św. DOROTY

2. Czas powstania

przed 1865r.

3. Miejscowość

DUSZNO

4. Adres

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo Wielkopolskie

pow. gnieźno
gmina Trzemeszno

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Hochberg
Duschno

7. Przynależność administracyjna przed 1999r

Województwo bydgoskie
Gmina Trzemeszno

8. Właściciel i jego adres

Parafia Rzymsko-katolicka
Duschno
88 - 343 WYDARTOWO

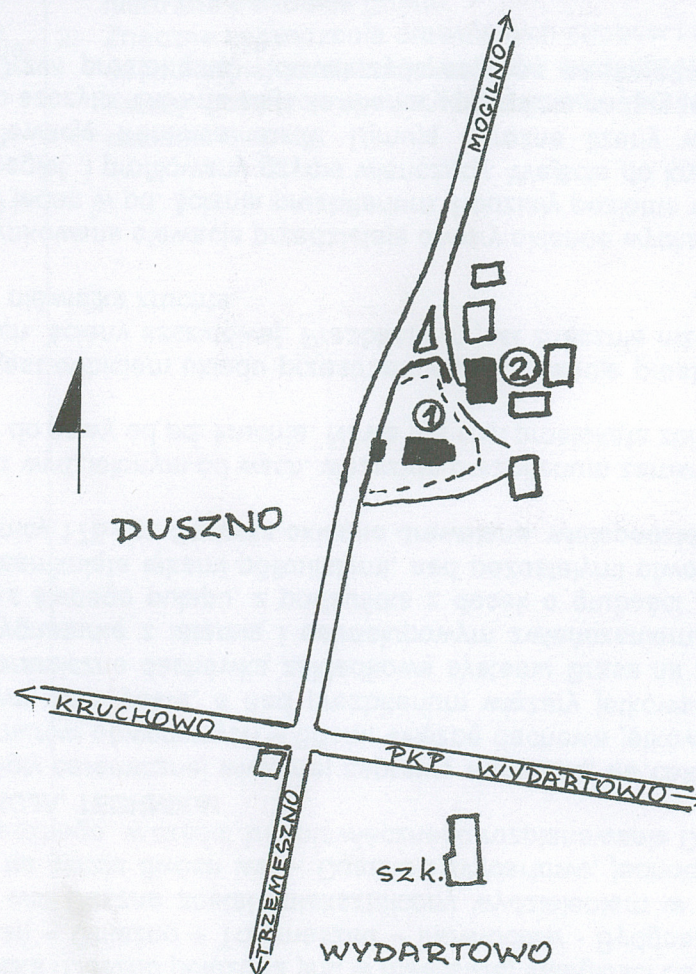
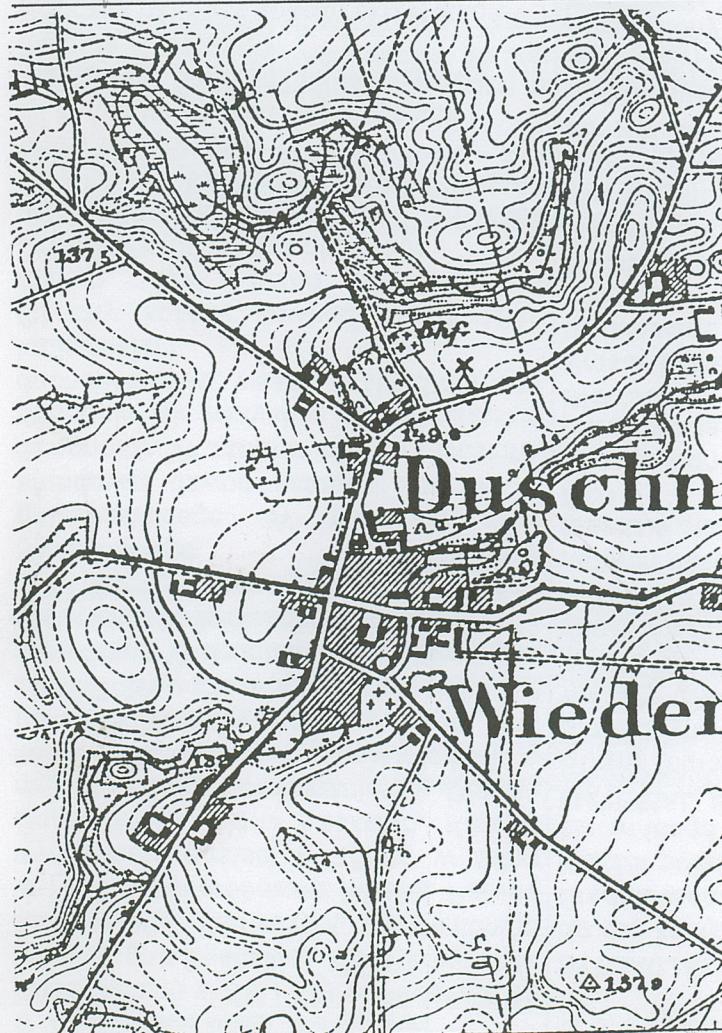
9. Użytkownik i jego adres

Parafia Rzymsko-Katolicka
Duschno
88 - 343 WYDARTOWO

10. Rejestr zabytków

Nr 51/1014p/4

data 12.03.2001

Plan sytuacyjny

1. Kościół
2. Plebania

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu

Wieś Duszno w XIII i XIV w. Należała do kapituły gnieźnieńskiej, która erygowała tutaj parafię. Pierwszym, wymienionym w 1419 r., był proboszcz Mikołaj. Parafia wymieniona została w 1520r. w *Liber Beneficiorum* Jana Łaskiego. Kościół miał już wówczas wezwanie św. Doroty, kolatorem był kustosz gnieźnieński, a na uposażenie składało się z dwa łany ziemi. Najwcześniejszy kościół był drewniany. W źródłach wymieniany jest drewniany kościół odbudowany w 1783 r. przez Franciszka Ksawerego Rydzyńskiego, kustosa gnieźnieńskiego. W tym też roku ufundował dzwon wiszący obecnie w dzwonnicy. W zaborze pruskim Duszno, podobnie jak wszystkie dobra ziemskie duchowieństwa, weszło w skład domeny królewskiej.

Obecny kościół powstał przed 1865 rokiem, czyli przed zbudowaniem dzwonnicy, być może ok. 1850r. jako fundacja państwowa. Twórca projektu nie jest znany. Budowli nadano formy neogotyckie.

W końcu lat 20-tych miała miejsce restauracja poprzedzająca wizytację biskupa A. Laubitz.

Podczas okupacji kościół służył jako magazyn.

Kościół w Dusznie zawsze był kościołem parafialnym, któremu okresowo podlegała parafia w Kruchowie.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA: Wieś sołecka Duszno położona jest w niewielkiej odległości od stacji kolejowej Wydartowo należącej do linii kolejowej Poznań – Gniezno – Trzemeszno – Inowrocław - Bydgoszcz oddanej do eksploatacji w 1872r. Średniowieczny układ wsi Duszno został zniekształcony wydzieleniem w wieku XIX wsi Wydartowo. Obecnie kościół położony jest na skraju dwóch wsi – Duszno i Wydartowo, jednocześnie usytuowany jest na miejscu pierwotnego średniowiecznego, w części średniowiecznego rozplanowania Duszna.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA:

Ściany murowane z cegły ceramicznej wiązanej zaprawą wapienną, na cokole oblicowanym łupanym kamieniem granitowym. Grubość murów obwodowych – 66cm. Wieżbę dachowa jętkową usztywniają nad nawą ramownice więzary dwuwieszakowe, tzw. pełne, a nad prezbiterium więzary jętkowe. Dachy dwuspadowe, nad zakrystią pulpitowy, pokrycie ceramiczne dachówką zakładkową systemu Brass na zabezpieczającej folii dyfuzyjnej. Nad nawą wieżyczka na sygnaturkę z latarnią i ostrosłupowym zwieńczeniem, pokryta blachą. We wnętrzu stropy drewniane belkowe bez ślepego pułapu, z podsufitką z desek o grubości 2,5cm. Otwory okienne i drzwiowe w murach obwodowych zamknięte łękami półkolistymi, nad pozostałymi otworami łęki odcinkowe. Na poddaszu w fasadzie okulus o średnicy 175 cm. Stolarka okienna drewniana, wielopodziałowa. Drzwi drewniane płycinowe.

RZUT:

Kościół jednonawowy z wydzielonym od wsch. węższym prezbiterium zamkniętym trójbocznie. Do prezbiterium od pn. przylega zakrystia, do nawy od pd. kruchta. Nawa ma rzut prostokąta zbliżony do kwadratu (8,95 x 10,30m).

BRYŁA:

Prosta bryła kościoła jest odbiciem układu przestrzennego. Dominuje prostokątna nawa ze strzelistą sygnaturką usytuowaną blisko wsch. ściany szczytowej. Prezbiterium jest znacznie niższe i węższe. Od pn. bryłę wzbogaca niska zakrystia, od pd. niewielka kruchta.

ELEWACJE:

Gładkie ceglane, nietynkowane elewacje przedzielają otwory okienne wydłużone, zamknięte półkoliście, po dwa w elewacjach bocznych i jeden w pd. ścianie prezbiterium. Podziały poziome wyznaczają: kamienny cokół oraz fryz z ukośnie ułożonych cegieł i profilowany gzyms wieńczący. Wejście do kruchty pd. Poprzedzają kilkustopniowe schody betonowe. Elewację frontową, zach. Ujmują narożne lizeny wspierające nadwieszane schodkowe obramienie trójkątnego szczytu. Główne wejście wieńczy półkoliste nadproże obwiedzione gzymsem z nieznacznie wysuniętych cegieł. Drzwi prostokątne, dwuskrzydłowe, bez nadświetla. Na osi fasady, w szczycie okulus przeszklony witrażowo.

WNĘTRZE:

Nawę o wymiarach wewnętrznych 7,65 x 8,90 m oświetlają po dwa okna w ścianach bocznych. Ścianę wsch otwiera do prezbiterium arkada tęczy o łuku półkolistym. W narożach ściany usytuowane boczne ołtarze. Na emporę muzyczną przy ścianie zach. prowadzą metalowe kręcone schody. Kruchta pd. o ścianach pokrytych boazerią mieści w tej chwili konfesjonał.

Prezbiterium - o szerokości 5,12 m i długości 5,86 m - oświetla okno w ścianie pd. Trzy ściany wsch zamknięcia wypełniają płytkie wnęki zamknięte odcinkowo. Całe wnętrze nakrywają płaskie stropy deskowe z listwowanymi stykami. Posadzka jest kamienna.

WYPOSAŻENIE: pochodzi z wcześniejszego kościoła: trzy ołtarze, chrzcielnica, ambona połączona z konfesjonałem.

INSTALACJE: elektryczna, odgromowa.

14. Kubatura 1190 m	15. Powierzchnia użytkowa 149,2 m	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Użytkowanie obecne sakralne
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja 1996 – 1997 odnowienie wnętrza, ołtarzy z całkowitą zmianą kolorystyki; obraz św. Doroty restaurowany w Toruniu przez prof. Marka Szarego, 1997 – ufundowany nowy dzwon – „św. Wojciech”, 1998 - wymiana pokrycia dachu, remont sygnaturki, spoinowanie zarysowań ścian zewnętrznych, prace wokół kościoła (pozbruk i in.) 2000r – Dokumentacja techniczna – Ekspertyza techniczna dotycząca elementów konstrukcyjnych wraz z inwentaryzacją arch.-konstr. I programem naprawczym, autor : Stanisław Ziętowski, Poznań</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwarstwienia i pęknięcia murów przy otworach okiennych i wnękach. Znaczna ich część widoczna od strony zewnętrznej i wewnętrznej. Stan ten powoduje nierówne osiadanie gruntu. 2. Znaczne uszkodzenia drewnianych stropów i więźby dachowej w wyniku destrukcyjnej działalności owadów (spuszczela). Do najbardziej zniszczonych należy powłoka stropowa, której ugięcie i przemieszczenie desek widoczne są z poziomu empory. 	
<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Badania geotechniczne mające na celu określenie rodzaju gruntu, jego stopnia zagęszczenia i stanu fundamentów – zgodnie z zaleceniami ekspertyzy technicznej autorstwa inż. Stanisława Ziętowskiego. 2. Konserwacja więźby dachowej oraz stropów wg programu naprawczego inż. S. Ziętowskiego opracowanego w 2000r. 			

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

- J. Korytkowski, Brevis descriptio historico – geographica ecclesiarum archidioecesis Gnesnensis et Posnaniensis, Gnesnae 1888,
- J. Łaski, Liber beneficiorum archidiecezji gnieźnieńskiej, Gniezno 1880,
- Katarzyna Mądra, tekst najstarszej części *Kroniki parafialnej*, napisanej w 1955r.

22. Bibliografia

- Katalog zabytków sztuki w Polsce, t. XI, z. 10, oprac. Z. Białłowicz – Krygierowa,
- St. Kozierowski, Schematyzm historyczny ustrojów parafialnych dzisiejszej archidiecezji gnieźnieńskiej, Poznań 1934,

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

Tekst Bolesława Krzyślak, listopad 2000r.

Plany, rysunki: Stanisław Ziętowski, Listopad 2000r.

Zdjęcia fotogr. Bolesława Krzyślak, Listopad 2000r.

Miejsce przechowywania negatywów Wojewódzki Oddział Służby Ochrony Zabytków w Poznaniu

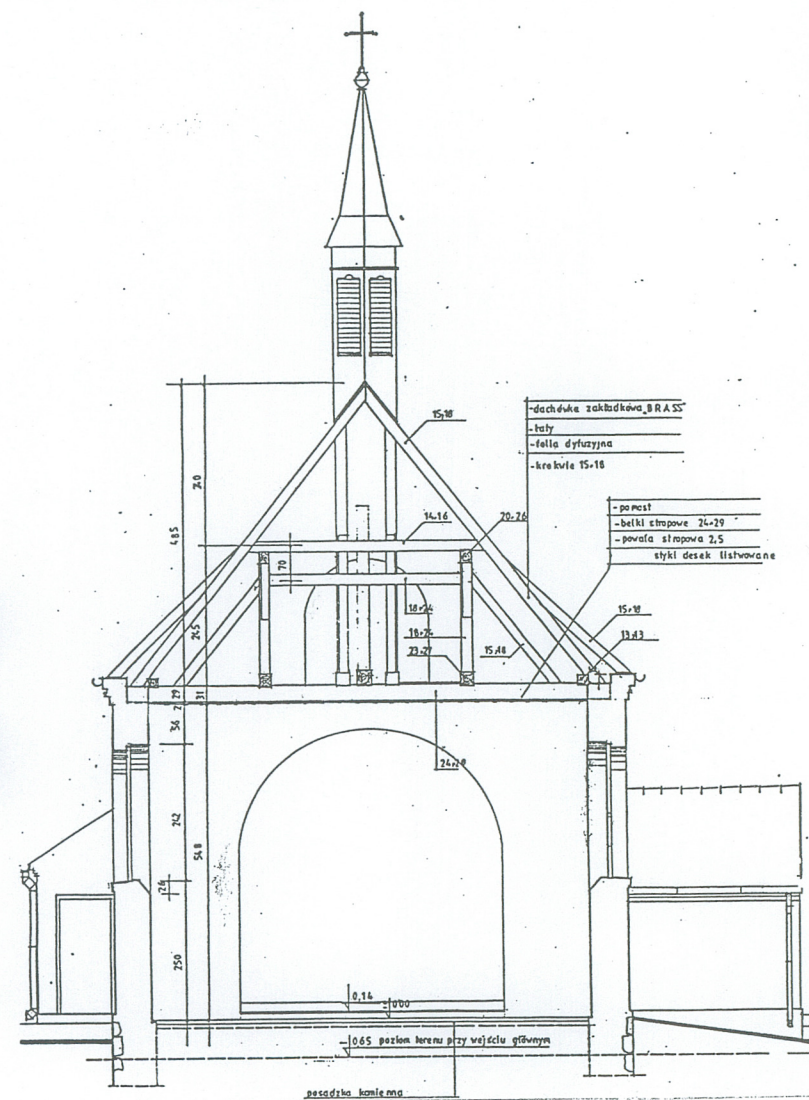
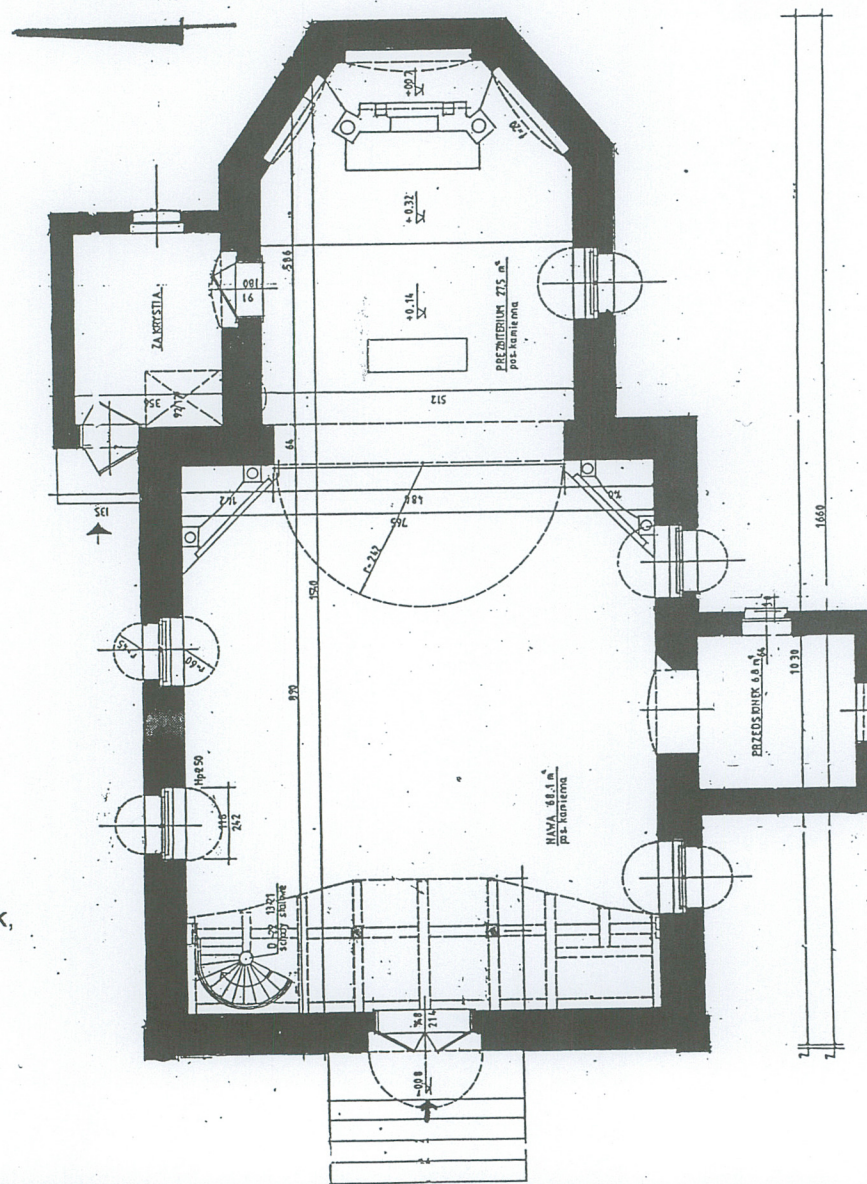
Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego.

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (data, nazwisko wypełniającego)

27. Załączniki

wkładka 1, 2, 3, 4, 5,

1. Miejscowość	1. Obiekt (nazwa jak w karcie)	1. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
DUSZNO	KOŚCIÓŁ par. p. w. św. Doroty	Rzut, przekrój

Wkładkę założyła: Bolesława Krzyślak,

1. Miejscowość

DUSZNO

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PAR.

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

FOTOGRAFIE

①

②

Wkładkę założył: B. KRZYŚLAK XI. 2000 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów

1. Miejscowość
DUSZNO

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
KOŚCIÓŁ PAR.

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) FOTOGRAFIE

3

4

5

Wkładkę założył: B. KRZYŚLAK XI. 2000 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów

1. Miejscowość

DUSZNO

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PAR.

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

FOTOGRAFIE - DZWONNICA

6

7

8

Wkładkę założył: B. KRZYŚLAK XI. 2000 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów

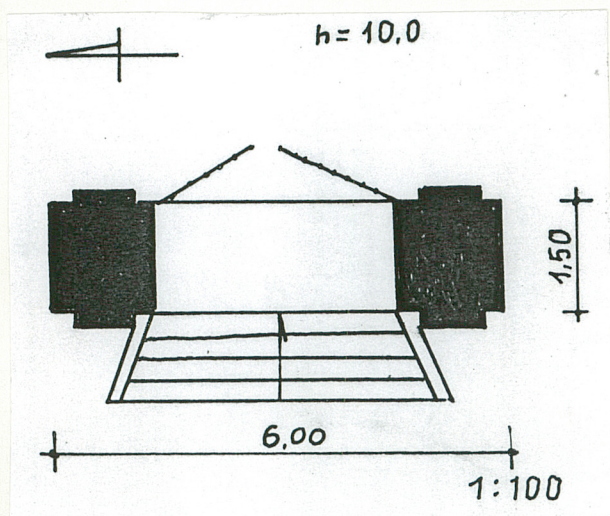
BRAMA – DZWONNICA

Usytuowana w murze okalającym dawny cmentarz przykościelny. Poprzedzają ją kilkustopniowe kamienne schody. Murowana z cegły, na kamiennej podmurówce. Na jednym z kamieni cokołu wyryta data „1865”.

Prezentuje typ bramy – dzwonnicy parawanowej o dwóch kondygnacjach przeżroczy i narożach ujętych lizenami. Dolny arkadowy prześwit zamknięty półkoliście, obwiedziony gzymsem wypełnia neobarokowa żelazna krata. Górną kondygnację wypełniają trzy półkoliste prześwity z parapetami połączonymi fryzem z ukośnie ułożonych cegieł, ujęte od góry trójdzielnym gzymsem. Całość wieńczy konsolkowy gzyms podokapowy.

W dwóch górnych prześwitach wiszą dwa zabytkowe dzwony:

1. odlany w 1767 r. przez Mikołaja Petersilge w Toruniu, zawiera plaketkę z wyobrażeniem Chrztu Chrystusa i nierozpoznanego świętego.
2. Odlany w 1783 r. przez Jana Fryderyka Schlenkermanna z Poznania, ufundowany przez biskupa Franciszka Ksawerego Rydzyńskiego, kustosa gnieźnieńskiego, z plaketką ze św. Janem Nepomucenem.

1. Miejscowość

DUSZNO

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PAR.

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

FOTOGRAFIE

9

10

11

Wkładkę założył: B. KRZYŚLAK XI. 2000 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów

1. Miejscowość
DUSZNO

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
KOŚCIÓŁ PAR.

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
FOTOGRAFIE

12

13

14

Wkładkę założył: B. KRZYŚLAK XI. 2000r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów

1. Miejscowość

DUSZNO

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PAR.

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

FOTOGRAFIE

15

16

Spis fotografii

1. Widok kościoła od strony drogi
2. Widok kościoła od pd.
3. Widok kościoła i dzwonnicy
4. Fragment elewacji pd.
5. Widok kościoła od prezbiterium
6. Kruchta
7. Dzwonnica od frontu
8. Dzwonnica od wsch.
9. Data budowy dzwonnicy na kamieniu cokołu
10. Wnętrze – prezbiterium
11. Pn. część prezbiterium
12. Pd. część prezbiterium
13. Boczny, pn. ołtarz
14. Konfesjonał z amboną
15. Boczny, pd. ołtarz
16. Zach. część wnętrza - empora
17. Plebania

Wkładkę założył: B. KRZYŚLAK XI. 2000 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów